

Hur klart ser du?

av John Dunn

DET VAR INTE JAG SOM TOG bilden. Kor gör mig nervös — vilka kor som helst — inte bara galna sådana.

Som den gången när jag gick med hunden längs ett kärr, omgivet av en tidvattensflod, med en brant, slirig strandslutning på ena sidan, och frostiga översvämmade fält på den andra. Ett tjugotal oxar stirrade hotfullt på oss och såg ut som om de tänkte råna oss. Medan de närmade sig, bröts min vanligtvis förtroendefulla labradors tillit till mig som beskyddare, och han stack, förföljd av en skenande hjord med nyfiken, frustande boskap.

En del av min hjärna sa mig, att de var bra mycket räddare för mig än jag var för dem. Så varför var jag rädd? Jo, för att en del av mig är programmerad i min barndom av min mors helt oersonliga rädsla för kor. Hon var verkligen rädd för dem, och för mig betydde det en varaktig, undermedveten effekt.

En produkt av våra erfarenheter

Vi är alla, åtminstone delvis, en produkt av erfarenheterna vi växer upp med, av sättet vi fostras på och hur andra behandlar oss. Konsekvenserna är, att vi lämnas med djupt inrotade attityder, åsikter och rädslor, som vi ofta inte vet att vi går och drar på. De kan hindra oss från att se objektivt, inte bara på kor, utan på människorna och händelserna i våra liv.

Jag är väl medveten om den effekt min mors attityd till boskap har haft på mig. Jag är också övertygad om att jag har många fördomar och blinda fläckar, som jag inte känner till. Några är antagligen försvarsmekanismer. Om vi har blivit sårade eller svikna, kan vi undermedvetet finna det svårt att lita på någon, ifall vi blir svikna igen. Så det finns risk för att våra försvarsmekanismer blir till ett funktionshinder; precis som håret som hänger i ögonen på det lilla nötkreaturet på bilden. Det kan vara ett skydd mot sommarens illvilliga insekter, men det hindrar henne med all säkerhet från att se klart.

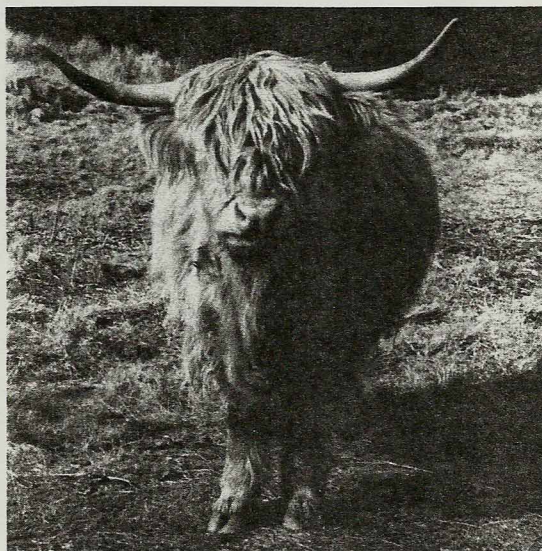

BILD: PT

Den som någon gång har varit inblandad i en trafikolycka, hur liten den än är, vet att två människor kan se samma händelse ur helt olika perspektiv.

Den version av slaget vid Waterloo, som Frankrikes skolbarn får enligt historieböckerna, är inte vinklad på riktigt samma sätt som i Storbritannien. Den ryska historien i Ryssland är inte samma version som i USA eller i Storbritannien. På 1960-talet kommer jag ihåg att jag läste om hur Ryssland gjorde anspråk på äran av många av världens största uppfinningar, som jag hade fått lära mig var idéer kläckta i Storbritannien.

Hur kan vi överhuvudtaget se objektivt på historiska händelser? Vi var inte där, och även om vi vore det, så skulle vi antagligen bara förvanska bilden genom våra egna erfarenheter. Vi upprördes alla över Pol Pot-regimens ohyggliga dåd i Kambodja, och det är bara som det skall vara. Men det skedde ju i en helt annan del av världen där människorna inte är som oss — eller?

En mycket omtvistad ny bok, gör gällande att man har dokumenterat hur miljoner tyskar, helt vanliga människor, visste om och gav sitt stillatigande medgivande till förintelsen. Ja, där ser du, så är det. Men det skulle väl aldrig kunna hända här? Vi är ju inte sådana. Nej, inte i våra egna ögon.

Och ändå, för mindre än ett sekel

sedan, internerade brittiska armén tusentals boerkvinnor och barn i koncentrationsläger, i stekheta plåtbaracker, där de dog utarmade av sjukdomar. Detta påverkar hur en del sydafrikaner ser på britterna idag.

Det behövs inte mycket för att människor skall få djupt rotade, icke-objektiva intryck. De tre värnpliktiga, som brutalt mördade en ung flicka på Cypern, har besudlat tusentals anständiga brittiska soldaters goda namn och rykte. Många cyprioter kommer att få det svårt att se objektivt på den brittiska armén, oavsett hur exemplariskt dess uppförande är i fortsättningen.

USA idag agerar ofta mot brutalitet på världsscenen. Ändå var det denna nation som förra århundradet, förrådde och utrotade tusentals infödda amerikanska indianer. Och även de lättsamma, lev-och-låt-leva australiensarna begick ett av de få fullföljda folkmorden i historien: Utrotningen av Tasmaniens urinnevånare.

Alla blinda på något sätt

Vi är alla blinda på ett eller annat sätt. Vi har svårt att göra objektiva och rättvisa bedömningar av folk och händelser. Och ändå anser de flesta av oss att vi är rättvisa, förnuftiga, förståndiga och objektiva människor. Men precis som vår långhåriga ko, ser vi världen från vårt eget suddiga perspektiv.

På grund av de blinda fläckar vi har utvecklat, kan det vara omöjligt för oss att se och känna igen våra otillräckligheter och problem, för att inte tala om att vara objektiv i våra bedömningar av andra. Detta är en orsak till att Jesus Kristus varnade: 'Döm inte så blir ni inte dömda' (Matteus 7:1). Han fortsatte med att säga, att innan vi kan bedöma flisan i vår broders öga, måste vi bli medvetna om bjälken i vårt eget.

Vi måste inse att vår egen uppfattning kan vara förvanskad, och inte döma någon annan. Klokt uppmanar oss Jakob i sitt brev att vara: '...snar att höra, sen att tala, sen till vrede' (Jakob 1:19). □